

FLUNDREBYGDENS FORNMINNES- OCH HEMBYGDSFÖRENING
PUBLIKATION Nr 1

FLUNDRE HÄRAD

AV

ERNST HOLLMAN

FIL. MAG., REKTOR

DEL II

Tryckt med understöd av Kungl. och Hvitfeldtska stipendieinrättningen, Längmanska kulturfonden och Älvsborgs läns landsting.

1830 vid kyrkoherdeval den 24/10 svarade Jonas Boustedt alltjämt för Stommen.

1833 ägdes $\frac{1}{2}$ av änkefru B. M. Boustedt.

1868 köpte majoren Oskar af Dahlström av regementsläkaren Johan Boustedt Stommen, som hade sina byggnader för-lagda till Lilla Edet, på nuv. Eliasonska tomten.

1877 års jordebok upptar $\frac{1}{2}$ mtl skatte Stommen.

1887 köpte direktör Arvid Husberg Stommen av major O. af Dahlström.

1888 strax efter den stora branden i Lilla Edet lät direktör Husberg flytta bostadshuset från Lilla Edet till en cen-tralt belägen plats å Stommens egendom. Det nya bonings-huset är nuv. kyrkoherdebostället.

1938 äges gården av f. nämndemannen W. R. Olsson.

Tösslanda.

Sedan 1550 upptagas tre gårdar, som sent fått särskilda namn. Till byn har i lh stundom räknats gården Prässe. F. led. är oklar, men är tvivelsutan densamma som uppträder i det dalsländska härad- och sockennamnet Tösse. S. led. är pl. av land i bet. »terräng». 1. Skattegården ä jbr skatteh. 1 mtl. 2. Rusthållaregården ä jbr frälseh. 1 mtl. I jb har hit-tills kvarstått namnet på en sedan 1600-talet upptagen inne-havare Måns. I dagligt tal säges vanligen Rusthålet. 3. Fräl-segården ä jbr frälseh. 1 mtl. Gården har i flera handlingar (särskilt lh) kallats Tösslanda säteri.

1372 den 16 juni pantsatte Knut Halstensson bl. a. gods Thos-landa till Sven Brudsson för en fordran å 28 mark och ett stycke pöperskt kläde. Knut Halstensson beseglade. 1550 upptogs tre gårdar, Lars-el. Frälsegården, som gått i släkterna Bonde och Hjärte, Skattegården och Måns-el. Rusthållaregården.

1564 skattade Jon 1 skeppa korn, Sven sådde 8 tr, äng 50 lass, hela frälse Anders och Änkan.

1565 skattade Sven 0, Jon 2 skeppor korn.

1570 under Hogenskild Bjelke.

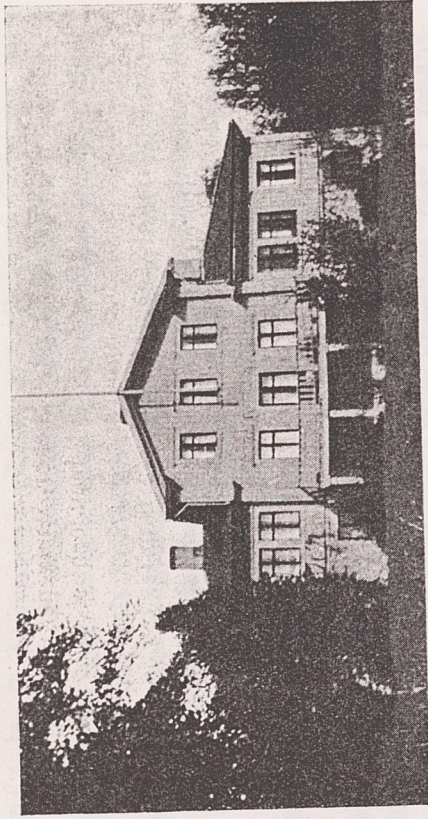
1578 ägdes Anders och Änkan av fru Britta till Hjella.

1581 ägdes Anders av fru Sisilla på Haga (Stenbock), Änkan av fru Kerstin på Äminne.

1584 skattade Anders Svensson 3 och Sven 2 skeppor korn.
1587 Simon och Änkan ägdes av fru Kirsti till Äminne.
1606 Sven ägdes av fru Sisilla Stenbock, Änkan av fru Christina till Äminne.

1619 den 11 okt. satt Olov Jonsson i Tösslanda nämndeman.
Ännu 1640.

1628 ägdes T. frälse av greve Abraham.

Tösslanda herrgård.

1632 den 12 sept. kom för rätten Joen i Lövås, vilken haver givit Sven Eriksson en frälsebonde i Tösslanda, en pust, sakfälldes till pengar 3 mark. Samtidigt sakfälldes samme Sven Eriksson för hårdragning intill 3 mark.

1647 den 21 maj pliktade för tullens förnillande Sven Pers-son i Tösslanda 10 mark och tullen fördubblad. Jon Lars-son i Nedre Tösslanda för smugglade pålar 10 mark och tullen fördubblad.

1649 försälde fru Ebba Lejonhufvud gården till Lennart Tors-tensson för 494 dl.

1651 köpte fru Beata de la Gardie Olofgården i T. till frälse. Samma år köpte fru grevinnan Sophia Stenbock Eriks-gården till strögods.

1655 köptes av Lennart Torstenssons grevinna Skattegården, som varit gammal länsmansgård, till frälse.

1661 ägdes Skattegården av fru Beata de la Gardie som frälse.

1664 Under Hannibalsfejden hade svenskarna uppkastat en skans vid Tösslanda gent emot Hjärtums kyrka.

1669 den 1 dec. besvärade sig Lars Andersson i Tösslanda ö-
ver sin hustrus systeman Sven Svensson Skäle, som
skall ha överfällit honom på sin äng uti en stuga, där öl-
sal brukas, oaktat han var åtvärnad från sådan över-
dådighet både av rätten och med fängelse i Göteborg som
eljest.

1677 När i augusti vårt krigsfolk blev drivet från Uddevalla,
kom överste Brattholtz med dess kompanier, stodo där
vid Tösslanda gårdar i 7 veckor, varigenom allt deras hö
och gräs på marken förtärt blev och största parten av
deras gärdesgårdar uppbränt.

1678 Övre T., tillhörigt fru B. de la Gardie, låg i ruin efter
kriget.

1681 Tösslanda, som fienden dagligen besökte, var öde, då Oluf
Larsson för tre år sedan tillträdde det.

1682 reducerades Tysslanda skatte 1 hm, dock haver riksråd
Anders Torstensson åtnjutit 1683 och 84 års räntor i av-
räkning på sin fordran, 1686 indelt till landsbokhållaren
Lars Håkansson på lön,

1687 ägdes T. frälse 1 hm av generalmajor Per Hjerta.

1711 Tösslanda Nedergård ägdes av generalmajoren och över-
sten Lars Hierta.

1712 Tösslanda ägdes av Lars Hiertas änka, fru Maria Chr.
Bondé.

1725 Tösslanda ägdes av Per Philip Hjerta.

1728 sålde hovmarskalk Hierta gården till häradshövding Carl
Gustaf Beckman.

1751 ägdes gården av fru baronessan Britta Magdalena Ollon-
berg, som varit gift med C. G. Beckman. Under denna
tid bodde på T. häradshövding Ekehielm och jungfru
Maria Juliana Ekehielm, givmilda mot Fuxerna kyrka.

1758 byttes T. till säteri mot Åsen i Stensjö.

1781 ägdes av hovsekreterare Johan Beckman. Han har done-
rat en del av Fuxerna kyrkogård. Ännu 1786.

1813 ägdes Lars-el. Frälseg. liksom 1/4 Måns-el. Rusthållarg.
av kaptenen Jacob Olbers. Ännu 1826.

1815 vigdes på T. med. doktor Nils Levinus Ahlberg och jung-
fru Anna Elisabeth Olbers.

1824 ägdes T. av änkefru Elise Olbers, liksom underlydande
Blixeredsgårdar.

1860 köpte förvaltare C. A. Löwenhielm gården.
1875 den 11 sept. sålde han gården till löjtnant Gustaf Leijon-
mark för 57,000 kr.

1883 den 3 dec. Hemmansägare And. Olsson i Tösslanda Skat-
tegård hade innehaft en s. k. »Flundre härads rovdjurs-
kassa», vilken nu uppgick till 49 kr. 42 öre. Den skulle
lämnas till Flundre härads filialavdelnings kassa.

1904 bytte G. Leijonmark gården mot ett hus i Göteborg till
en herr A. E. Hammarberg, vilken omedelbart

1905 den 15 sept. sålde gården till »främmande makts under-
såte» Ole Nils Stangebye.

1914 den 1 sept. köptes T. av distriktschefen Axel Edvinsson,
som 1917 sålde gården till herr Gustaw Gustawsson, för
80,000 kr. Herr Gustawsson sålde gården till två norr-
män, vilka endast några år innehade den.

1923 köpte lantbrukaren Ivar Carlsson gården och sålde den
våren

1924 till fru Dagmar Eriksson, som

1938 är ägare av Frälsegården 1 mtl.

1938 äges Rusthållaregården 1/8 av nämndem. Ivar J. Johans-
son,

1/8 » Anders Edvin Johansson,
1/4 » Gustaf Ad. Gustafssons
sterbh. Högstorp,

1/4 » Karl Ivar Carlsson,

1/4 » Ernst Viktor Carlsson,
Skatteg.

Skattegården 1/4 » Ernst Viktor Carlsson,
5/8 » Hilda Aug. Jacobsson,
Uddevalla,

1/16 » Axel Vilh. Olsson,

1/16 » Ivar Carlsson, som inköp-
te den 1931.

Öfverbol.

Jb 1550 frälseh. 1 mtl. samt därefter jb 1587, kyrkoh. (preb.)
1 mtl. urspr. i Fuxerna by. Namnets bet. är möjligen »det
högre belägna hemmanet», men formen Årebol pekar åt annat
håll.